

Lucie Horčíková

Jan Opolský a jeho prozaické dílo v dobovém literárním kontextu

Diplomová práce

Ústav české literatury a literární vědy FF UK

Dílo Jana Opolského a především jeho lyrizované prózy patří k nejosobitějším projevům symbolismu v české literatuře, zároveň jde o téma, jemuž česká literární historie stále nevěnovala dostatečnou pozornost (ediční ani interpretační). Ocenit je tedy třeba již zaměření předložené práce a odhodlání Lucie Horčíkové „splatit dluh“ vůči Opolskému, ukázat jedinečné a příznačné rysy jeho próz, prokázat jejich „živost“, estetickou (i informační) hodnotu, a to především v inspiraci i ve stopách vydavatelské a zejména znovuoživující činnosti Ivana Slavíka.

Autorka svou práci vzhledem k vytčenému cíli rozvrhla promyšleně a funkčně. Zdůrazňuje přitom výstižně „výtvarné vidění světa“ jako nejvlastnější specifický rys Opolského lyrických próz (miniatur, básní v próze) – v klíčových kapitolách Světlo, Barvy a jejich odstíny, Znalosti uměleckých a řemeslných oborů a materiálů, Předměty, Interiér. Dále se věnuje hlavně krajinomalbě, typologii postav a jazykovému podání reflexí a obrazů. Postihuje a přesvědčivě dokládá charakteristické momenty Opolského „obrazových kompozic“, jejich stylových znaků, jejich zakotvení jak v subjektivních „krajínách“ a reflexích duše, tak v odkazech k historii člověka nacházejících ve výšinách umění cestu k důležitějšímu poznání. Zaměření na souvztažnosti výtvarných a literárních témat, motivů, postupů, symbolů, na různé podoby vztahu slova a obrazu se jeví jako velmi vhodné a autorka tyto linie rozvíjí nápaditě a s interpretační jistotou. V některých pasážích ovšem výklad přechází s rozměrem citací spíše v jakousi komentovanou čítanku.

Lucie Horčíková neskryvá silné osobní zaujetí osobností Jana Opolského a jeho prozaickým dílem, které občas přechází přímo ve vyjádření obdivu (superlativy). V názvu práce však čteme i slova – „v dobovém literárním kontextu“. Tematizovaná Opolského tvorba (tedy knižně vydané soubory próz, vycházející mezi roky 1907 a 1944) se však ocitá v předložené práci spíše mimo čas a prostor; v tomto ohledu by bylo přínosné poněkud poodstoupit, pokusit se o určitý nadhled. Postižení vztahu analyzovaných textů k proměňujícímu se kontextu (ať již literárních a uměleckých výkonů, nebo

prostřednictvím dobových ohlasů či s oporou v pozdějších či současných literárněhistorických pracích) zde zůstává torzem – čemuž odpovídá z tohoto hlediska velmi chudý soupis sekundární literatury.

V úvodních kapitolách autorka pouze stručně načrtává místo tvorby Jana Opolského v rámci modernistických proudů přelomu 19. a 20. století, zmiňuje některé momenty, které spoluutvářely podobu jeho próz. V závěrečném Zařazení autora se pak spokojuje s poněkud povrchním přiřazením k „estetice dekadence“ („dekadentní svět estetizované odpudivosti“?, s. 41). Přitom se právě v této rovině nabízí množství otázek a srovnání (např. zda a jak Opolský reaguje na často u nás i ve světě variované – a v předložené práci tematizované – motivy portréту umělce, autoportrétu, masky, zrcadla, na stylizace estétství, autostylizace výlučnosti), umožňující prohloubit obraz jedinečnosti Opolského symbolistního vidění a jeho metody. Stranou tedy neměl zůstat ani kontext jeho vlastní tvorby, především jeho časopisecké prozaické práce (otištěné v Rozhledech aj.), které o desetiletí předcházely a předznamenávaly knižní soubory a které se staly součástí literárního dění druhé poloviny devadesátých let 19. století, v němž můžeme vidět různě realizované úsilí o experiment v žánru drobné prózy mezi dušezpytem a ornamentem (vedle Opolského mj. v textech Jiřího Karáska, Karla Hlaváčka, Karla Kamínka, posléze Jana z Wojkovicz, Otakara Theera ad.).

Přes výše uvedené otazníky, resp. náměty k diskusi lze konstatovat, že Lucie Horčíková předložila velmi zdařilou práci, v níž prokázala schopnost citlivé a v mnohém inspirativní analýzy i souhrnné charakteristiky básnických próz Jana Opolského. Její diplomovou práci proto *doporučuji k obhajobě*.

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

V Praze 21. ledna 2011